

1989 – Tyve år efter

Det er ikke de tre musketerer, det handler om. Havde nu den følgende tekst været affattet efter 1995, så havde jeg sat den på nettet. Men den stammer fra en tid, hvor skrivemaskinen ikke endnu var blevet en museumsgenstand. Det afsluttende digt tog jeg med i min digtsamling hos Net-Bog-Klubben: *Rædsel sammen med fryd* i 1996. Men ingen redaktion bed vist på, hvad angår teksten i øvrigt. Så læser jeg den her tyve år efter. Der er sket meget i den tid, som måtte finde plads i en tyvårsoversigt, som jeg ikke er mindet for at lave. Sovjetunionens sammenbrud, Internettet, 11/9, Irak og Afghanistan krigene, Muhammedtegninger, finanskrisen, Tsunami, klimakrisen, nedbrydningen af velfærdsstatens solidaritetsprincipper.

Men jeg synes, jeg her fremfører nogle tanker, som er værd at føre med sig i overvejelserne af, hvad der bør ske – de næste ti år: 2009 – 2019! Tænk på at mellem 1909 og 1919 arbejdedes der op til en verdenskrig og afsluttedes en verdenskrig på en måde, som førte til den næste og endnu værre krig tyve år efter....

Den mest optimistiske tanke jeg lige nu kan få er, at i lighed med at skrivemaskinen fra 1989 til 1999 blev en museumsgenstand, kunne vi håbe, at den benzindrevne bil indenfor de næste ti år kom på selvsamme museum.

4. oktober 2009

1979 – 1989

Om årtierne ender på 5, 0 eller 9 er naturligvis ligegyldigt. Det kan komme lidt an på begivenhederne, hvordan vi deler. Jeg vil medgive, at vi har behov for nogle opdelinger, for at karakterisere tidens gang.

Men de overvejelser, det nærmeste årti - til enhver tid - kan give anledning til, rækker ikke meget længere end til en erklæring om vor manglende evne i så henseende. Alt for godt ved vi, at det kan være begivenhederne i morgen, der karakteriserer i dag.

For de nærmeste år kan alt det, som IKKE skete, virke mere karakteriserende, end det som faktiske skete. Alle de planter, som gik ud, den jord som ikke blev dyrket, de ubrugte muligheder.

Et oprør gav os demokratiet. Det betyder, at vi ikke kan skyde ansvaret fra os over på uduelige diktatorer. Det er ikke så let at se i øjnene.

Det er meget lettere at blive ved den gamle snak. Hvor der før blev sagt konge og kejser, siger vi nu foragtligt "politikere".

Der er et meget enkelt oprør, der ligger lige for. Bliv politikere, deltag. Giv de demokratiske organer liv ved at deltage.

I en kommune med 15.000 stemmeberettigede deltager 50 mennesker i kommunalpolitik. Bevares, der er mange flere end 50 som deltager for at sikre sig en dispensation, en fodboldbane. Eller for at undgå en vejføring, et byggeri, en nedrivning.

I perioden 1979-89 fortsatte den engagementsløse periode, hvad angår lokalpolitik, som den forudgående tiårsperiode begyndte med kommunesammenlægningen. Der var mange tiltag 1969-79 fra græsrodsniveau, som set tæt på pegede en anden vej. Men det var ikke begyndelsen på noget nyt, det var det gamles krampetrækninger. Det er hvad vi har set i firsernes kølvand.

Demokratiets betingelser - argumentation, samarbejde, kompromis ulønnet indsats – fik latterlighedens skær.

Det er muligt, at brosten og bomber er den korteste vej til synlighed. Synligheden er vel ikke noget i sig selv, - det er resultater, der tæller. Brosten og bomber fører os du over afgrunden, og hvem kan det trøste, at der er 10.000 der følger med?

Argumenter trives dårligt i de fede overskrifters verden. Vi forventer ikke argumenter på en scene, men handling. Hvis vi overfører dette på samfundslivet, smider vi dermed 140 års kamp for demokrati overbord. Demokratiet fungerer, men i de overordnede dele som hedder stat og kommune er der 90 % af de blankpudsede demokratiske muligheder for indsigt og deltagelse, som ikke udnyttes. Hvis man synes, disse opgaver, er for små, så venter hele verdens elendighed med sult, menneskefjendtlig produktion og diktaturer på at blive løst.

De løsninger kræver brud med fortidig tankegang, men ikke nødvendigvis derfor brud med demokratiet. Lad os først se en økonomisk verdensorden, som lever op til demokratiet! Lad os få oprør mod den tankegang, at økonomien er så at sige naturgiven. Hvor er de økonomer, der tør tænke nye tanker, der bryder med de eksisterende institutionelle rammer? Det er jo tankegange, som på det privatøkonomiske plan for vedkommende ikke vil være særlig givtige, hverken med hensyn til penge eller anseelse. For mangfoldigheden af synspunkter og argumenter og bærende detaljer skal i kommunikationens navn beskæres til en nyttig entydighed. Den, der mener noget andet, kan ikke så let komme til orde. Det profitable er blevet nøgleord også i kunst, kultur og videnskab.

På redaktionerne skal journalisten "sælge" dagens emne i redaktionssekretariatet, digteren starter med at hente inspiration på den slunkne bankkonto. Hvis han da ikke er arbejdsløs i andet fag, for så må han skjule at han digter, for ikke at blive trukket i dagpenge.

Kulturen har svært ved at finde sin plads i firsernes demokrati. Det peger hen imod en anden kultur. Ikke fordi kultur og demokrati ikke passer sammen. Nogen troede måske det var nok, at der stod kulturudgifter på budgetterne.

Det må være kulturlivets egen skyld, at så mange politikere tror, at kulturudgifter er "understøttelse". Derfor sælger de i dag ud til det private erhvervsliv, som bliver "sponsorer". Deres ideal af en demokratisk forsamling er aktieselskabsbestyrelsen. Forretningen hedder Danmark. Det nærmer sig en religiøs overbevisning. Snart kommer kirkerne på anparter. Det er sandelig trusler. Derfor: Lad ikke den demokratiske maskine køre tomgang på et sidespor! Graffiti er flot nok, men det er ikke nok.

LANDSKAB

Er digt til salg et digt?
Er politik til salg et svigt?
Hvad koster det at se
den sorte mand på cykel uden le?
Den sorte mark var rullet ud og lyste,
det modne korn var tørt og raslede,
træernes silhuetter stod med hvide blomsterklaser,
røllikeblomster hang til tørre, en spånkurv
fuld med ribs, måtte vente med at blive tømt
til dagen efter:

Et billede der forsvandt, en model
der gik sin vej før studien var færdig,
et billede på træk som nu er væk,
humlebien er vågnet på blomsten og væk,
melodien gik fløjten, en laurbærkranset
digter ses i silhuet i suppen, der lå
en død bananskræl i vejsiden,
døde skrivemaskiner da lyset gik,
døde aviser over de nye kartofler.
Med en plangulerod har de lokket mig
længere og længere væk fra virkelighed
og nøgne sandheder:

Døden har ingen le, han har bil.

Per-Olof Johansson 1989